

Utbildningsinspektion i Ersdungens skola förskoleklass och grundskola årskurs 1–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av Ersdungens skola	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av verksamheten	4
Bedömning av förutsättningarna	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Ersdungen och besökt skolan den 20 och 21 september, 2005. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och övriga skolförfattningar. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets hemsida www.skolverket.se/inspektion.

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömningar är dels dokument från kommunen och Ersdungens skola, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Ersdungens skola intervjuades de båda rektorerna, elever, lärare och övrig personal samt föräldrar med barn från olika årskurser. Inspektörerna besökte verksamhet och lektioner i förskoleklass och årskurserna 2 och 6. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av Ersdungens skola

Ersdungen	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	133
Förskoleklass	28
Grundskola	209

Utbildningen vid Ersdungens skola omfattar förskoleklass till och med årskurs 6. De flesta eleverna fortsätter årskurs 7 vid Ersängsskolan. I anslutning till skolan finns fritidshem. I rektorernas ansvarsområde ingår även två förskolor. En av förskolorna med tre avdelningar finns i skolan. Den andra med fyra avdelningar ligger cirka 400 meter från skolan.

Ersdungens skola har nyligen förändrat sin organisation från att ha haft två parallella arbetslag för årskurserna 1-6 till att organisera verksamheten i arbetslagen F-3 och 4-6. Verksamheten är organiserad i åldershomogena grupper. Förskoleklassens personal ingår i arbetslaget för de yngre barnen, men utgör också ett eget arbetslag. Ersdungens skola deltar i försöksverksamheten med utbildning utan timplan i grundskolan.

Ersdungens skola har cirka tio procent elever med annat modersmål än svenska, vilket är högre än kommunens snitt på cirka sex procent.

Skolan är från 1981, men byggdes ut 1997. Den består av en sammanhängande huskropp. Ersdungens skola ligger på Västa Ersboda och ingår i Ersboda skolområde. Undervisning i idrott och hälsa bedrivs i Sporthushallen som ligger cirka 600 meter från skolan.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Ersdungens skola och hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga skolförfattningar.

Som helhet erbjuder skolan utbildning av god kvalitet. Värdegrundarbetet fungerar väl och resultatet av arbetet med normer och värden är till stora delar bra. Skolan bör dock intensifiera värdegrundarbetet i årskurs 6. Skolan bör även fortsätta arbetet med att analysera elevernas kunskapsresultat.

Skolan har en ledning som fungerar mycket bra. Kvalitetsarbetet och kvalitetsredovisningen bör dock utvecklas vidare. Resurserna i form av personal och materiella förhållanden är goda. Inspektörerna bedömer att skolan i stort sett tillgodoser elevernas rätt till utbildning, men att det råder brister och oklarheter när det gäller språkval, elevens val och den garanterade undervisningstiden.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Arbetet med att analysera kunskapsresultaten bör fördjupas så att relevanta åtgärder kan sättas in.

- Skolans arbete med normer och värden bör fortsätta och intensifieras i årskurs 6.
- Kvalitetsredovisningen bör utvecklas så att kopplingen mellan mål, resultat och åtgärder blir tydligare.
- Inom ramen för försöksverksamheten med utbildning utan timplan bör skolan följa upp hur timmarna används.
- Tillgången till studiehandledning bör säkerställas.
- Skolan behöver förbättra informationen om elevernas valmöjligheter inom språkvalet.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningens krav inte uppfylls. Brister inom nedan angivna områden skall åtgärdas.

- Elevens val genomförs inte i tillräcklig omfattning (bilaga 3 skollagen).

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, avsnitten 2.1 och 2.2

Kunskap, utveckling och lärande

Såvitt inspektörerna har kunnat bedöma får eleverna i förskoleklassen goda förutsättningar att utvecklas i den riktning som målen för skolformen anger.

Resultaten på nationella prov för årskurs 5 läsåret 2004/05 visar att 49 procent av eleverna i Ersdungens skola inte nådde målen i matematik, svenska och engelska. Andelen som uppnått godkänt är betydligt lägre än tidigare år. I matematik var det 18 av 43 elever som inte nådde nivån för godkänt (9 flickor och 9 pojkar). Någon jämförelse med andra skolor i Umeå kommun finns inte. Åtgärder har vidtagits för att förbättra elevernas kunskapsresultat, bland annat genom kompetensutveckling för personalen och vissa strukturförändringar i organisationen.

Inspektörerna bedömer att skolan följer upp och analyserar den enskilde elevens kunskapsresultat på ett bra sätt. Arbetet med att följa upp och analysera skolans kunskapsresultat bör dock utvecklas. Resultaten kan därmed relateras till skolans pedagogiska arbete. Jämförelser över tid och mellan skolor blir då också möjliga att göra.

Resultat av arbete med normer och värden

Stämningen i Ersdungens skola beskrivs som god och inspektionen visar att de allra flesta uppfattar att skolan är trygg. Mobbning förekommer i viss utsträckning, men är inte omfattande. Resultat från trivselenkät 2005 visar att barnen till största delen trivs i skolan och i klassen. 7 procent av eleverna känner sig dock hotade av andra elever. Lusten att lära är stor hos många elever, men cirka en tredjedel av eleverna tycker inte att utvecklingssamtalen är viktiga. Inspektörerna finner att det prioriterade arbetet med normer och värden har gett resultat i de flesta klasser, medan det bland elever i årskurs 6 finns tendenser till dåligt

språkbruk och kränkningar. Skolans rektorer är medvetna om detta och skolan försöker hitta lösningar och strategier för att förbättra situationen.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Ersdungens skola når överlag bra resultat i arbetet med normer och värden. Skolan bör dock fortsätta att analysera elevernas kunskapsresultat så att relevanta åtgärder kan sättas in. Bland annat bör arbetet med kunskapsanalysen utvecklas så att jämförelser kan göras med andra skolor och över tid. Ersdungens skola bör också fortsätta sitt arbete med normer och värden och intensifiera arbetet i årskurs 6.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i läroplanen, Lpo 94, och i andra författningar för grundskolan. Inspektörerna bedömer att verksamheten fungerar väl inom de granskade områdena men vill särskilt ta upp följande.

Arbetsmiljö och delaktighet

I Ersdungens skola sker värdegrundsarbetet på en rad olika sätt. Inom ramen för den dagliga verksamheten förs diskussioner om normer och värden när det har uppstått situationer som föranleder detta. Personal, föräldrar, elever och arbetsledning betonar att skolan prioriterat värdegrundsarbetet högt. Skolan har ett väl fungerande mobbningsteam med representanter från alla arbetslag.

Skolverket vill uppmärksamma kommunen på att det från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Den nya lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Skolan är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje skola och förskola. I planen skall åtgärder redovisas och den skall följas upp varje år.

Vid inspektionstillfället hade Ersdungens skola ett handlingsprogram mot kränkande behandling i enlighet med Lpo 94. Programmet följer en väl strukturerad plan och all personal har fått handledning av skolans kurator i arbetet kring kränkande behandling. De flesta föräldrar och elever känner till programmet och mobbningsteamet. Vid skolan finns också elevskyddsombud som bland annat har till uppgift att signalera till mobbningsteamet om kränkningar förekommer. De äldre eleverna är faddrar till de yngre eleverna.

Ersdungens skola har tydliga riktlinjer för hur elevinflytandet ska ske. Barns inflytande är ett av skolans utvecklingsmål. Det formella inflytandet i form av klassråd och elevråd fungerar bra.

Samverkan med föräldrarna sker, förutom genom utvecklingssamtal och föräldramöten, genom föräldrarådet med valda representanter från varje klass. Föräldrarådets möten är öppna för alla föräldrar.

Organisation och arbetssätt i undervisningen

När det gäller arbetssätt och arbetsformer uttalar personalen en strävan att ge eleverna ökat inflytande och ansvar över sitt arbete för att nå fastställda mål. Vid elevens val ges möjligheter att välja fördjupning och breddning i olika ämnen. Omfattningen i tid är dock liten. För övrigt ges vissa möjligheter att välja att arbeta med sådant som de själva vill fördjupa sig i.

I ämnet matematik sätts elever i samma årskurs samman i grupper efter elevernas kunskaper. Detta gäller för årskurserna 4–6 och under vissa matematiklektioner. Syftet är att förbättra resultaten i matematik genom att ge eleverna möjligheter att prata matematik på sin nivå och att ge lärarna bättre möjligheter till genomgångar i mindre grupper. Elever och föräldrar upplever att de kan påverka elevens placering i grupperna när dessa sätts samman. Inspektörerna vill påpeka att det är viktigt att eleverna inte upplever att de blir ”låsta” i sina grupper.

Bedömning och utvärdering av lärandet

Personalen har bearbetat de nationella kursplanerna och brutit ner dessa på ett enkelt och konkret sätt så att föräldrar och elever ska förstå målen. Målen presenteras vid utvecklingssamtalen.

En systematisk plan över vilka diagnostiska prov som ska göras i respektive årskurs finns. I förskoleklassen görs läs- och skrivdiagnoser. I de lägre årskurserna kontrolleras elevernas läsutveckling med hjälp av diagnoser och ett läsutvecklingsschema (LUS). Resultaten följs upp av klasslärarna och speciallärarna/specialpedagog. LUS löper däremot inte som en röd tråd vidare genom grundskolan utan görs enbart i årskurserna 1–3. I årskurserna 4–6 kontrolleras elevernas läsutveckling med diagnos. Inspektörerna bedömer att en ökad samsyn i hur elevernas läsutveckling följs upp skulle kunna underlätta diskussioner om bedömning samt bidra till förståelse mellan olika lärares kravnivåer.

För elever som riskerar att inte nå målen upprättas åtgärdsprogram där klasslärare och speciallärare samverkar med föräldrar och elev.

Några skriftliga beskrivningar av elevernas individuella kunskapsutveckling finns inte, utan respektive klasslärare berättar om kunskapsutvecklingen, dels i samtal med speciallärare och andra lärare vid klasskonferenserna, dels i utvecklingssamtal där eleven deltar. Ersdungs skola har kommit långt i arbetet med portfolio, där elevens utveckling kan följas i de elevarbeten som finns i en pärm för varje enskild elev. Innehållet i pärmen redovisas vid utvecklingssamtalen. Arbetet med individuella utvecklingsplaner (IUP) har påbörjats, men har inte ännu hittat sina former. Ett av målen i läroplanen är att eleverna skall ges möjlighet att ta ansvar för sina studier. Inspektörerna finner att eleverna i Ersdungs skola har goda förutsättningar till detta genom att få kunskap om målen och lärarnas bedömningar av i vilken utsträckning målen uppnåtts. Inspektörerna såg också exempel på hur lärare och andra elever ger respektfull återkoppling på elevernas arbete.

Skolan har många sätt att ge stöd då elever bedöms ha behov av det. Stödet ges i första hand inom klassens ram, men om det finns behov arbetar eleven i mindre grupperingar eller individuellt tillsammans med speciallärare. Det finns lärare med specialpedagogisk kompetens. Elevhälsoteamet, bestående av speciallärarna, skolsköterska, kurator och rektorerna, träffas regelbundet och diskuterar bland annat den enskilda elevens behov av stöd. Dessutom har skolan tillgång till hjälp från kommunens resursteam. Dyslexiutredningar görs av Specialpedagogiskt centrum (SPC). Inspektörerna bedömer att skolans olika metoder och former för att ge stöd fungerar bra.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Ersdungs skola har en arbetsplan för 2004/05. Planen innehåller dels en allmän gemensam del med utvecklingsmålen trygghet, barns inflytande, barns sociala utveckling och lärandet. För läsåret 2004/05 har skolan även valt att arbeta med nämndens övergripande mål: Barn och ungdomars rätt att få bygga upp och utveckla sin kunskap och förmåga till kommunikation samt barn och ungdomars rätt att få utveckla sitt matematiska och naturvetenskapliga intresse och kunnande. Varje arbetslag har utifrån den gemensamma arbetsplanen utarbetat ett eget dokument, där arbetslagens intentioner beskrivs.

Verksamheten utvärderas på olika sätt i arbetslagen. Utvärdering sker genom elevenkäter, föräldraenkäter och medarbetarenkäter. Arbetsplanen utvärderas två gånger per år och arbetsplanen revideras en gång per år. Varje arbetslag arbetar fram underlag för kvalitetsredovisningen utifrån en gemensam struktur som rektorn tillhandahåller. Arbetslagens kvalitetsredovisningar är underlag för skolans kvalitetsredovisning som görs per verksamhetsår. Skolans kvalitetsredovisning är i stora stycken en verksamhetsberättelse. Det finns mål, resultat och måluppfyllelse och åtgärder som rubriker, men en del arbetslag har beskrivit sin verksamhet utan att beskriva graden av måluppfyllelse. Kopplingen mellan mål, resultat och måluppfyllelse blir därför otydlig. En del siffror presenteras utifrån elevernas trivselenkät liksom resultaten från de nationella proven. Inspektörerna anser att skolan i stort sett har ett fungerande system för kvalitetssäkring, men vill framhålla att kvalitetsredovisningen ger en begränsad bild av i vilken mån skolan har nått de nationella målen. Kopplingen mellan mål, resultat och måluppfyllelse och åtgärder bör bli tydligare. Jämförelser bör också göras över tid och med andra skolor.

Skolledning och intern kommunikation

Skolan har två rektorer. En rektor ansvarar för förskoleklass och en av parallellerna i årskurs 1–6. Den andra rektorn ansvarar för fritidshemmet och den andra parallellen i årskurs 1–6. Man har valt att fortsätta med denna organisation ett tag till trots att arbetslagen är organiserade F–3 och 4–6. Rektorerna har ett nära samarbete med varandra. Nytt för läsåret är att man har ett administrativt stöd omfattande cirka 50 procent. I varje arbetslag finns en lagledare som också deltar i skolans ledningsgrupp. Inspektörerna bedömer att rektorerna är väl förtrogna med verksamheten. Ledningen av pedagogiskt utvecklingsarbete styrs av rektorerna. Elever, föräldrar och personal är mycket nöjda med rektorernas arbete. Som helhet bedömer inspektörerna att ledningen av skolan fungerar väl.

Sammanfattning

Skolan har en väl fungerande ledning och organisation för att genomföra, utveckla och administrera skolarbetet. Värdegrundsarbetet fungerar väl. Trots detta behövs ytterligare insatser i årskurs 6. Lärarnas arbete med utvärdering av de enskilda elevernas lärande är bra, men skolans och arbetslagens kvalitetsredovisning bör förbättras så att kopplingen mellan mål, resultat och åtgärder blir tydligare.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som grundskolan skall erbjuda, information om utbildning; personal samt läromedel, pedagogiska materiel och utrustning. Bestämmelser finns i skollagen.

Tillgång till en likvärdig utbildning

Skolan deltar i försöksverksamheten med att nå grundskolans mål utan att följa den timplan som anges i skollagen. Personal och rektorer uppfattar försöket som positivt. I årskurserna 1–3 innebär försöksverksamheten inte så stora förändringar, medan personal i årskurs 4–6 upplever möjligheterna till flexibilitet större. Vid schemaläggning läggs timmarna ut enligt timplanen. Enligt rektorerna är det dock målen som styr tidsanvändningen. Någon egentlig uppföljning om hur timmarna har använts görs inte. Som språkval erbjuds från och med årskurs 6 tyska, franska och spanska. Dessa språk läses vid Ersängsskolan. Inga elever från Ersdungs skola har valt franska. Något erbjudande och information till föräldrar och elever om att det finns möjligheter att läsa engelska, svenska eller andra alternativ som språkval görs inte. Ett par elever gör dock detta efter samråd med föräldrar och elev. Syftet med att inte erbjuda engelska eller svenska på valblanketten är att man vill att alla elever ska prova på tyska, franska eller spanska. I årskurs 7 erbjuds dock även svenska och engelska som alternativ.

Elevers val anordnas i årskurserna 3–6. Eleverna har tidigare haft en timme per vecka under cirka 18 veckor, men från och med hösten 2005 kommer elevers val att läsas under en samlad period omfattande fyra dagar. Eftersom omfattningen av elevers val är låg även på den mottagande Ersängsskolan blir den samlade tiden för låg för eleven under grundskoletiden.

Cirka 10 procent av eleverna är berättigade till modersmålsundervisning och nästan alla deltar. Modersmålsundervisning anordnas i ett tiotal språk. Eleverna är positiva till undervisningen. Studiehandledning ges i viss utsträckning, men skulle behövas i än större utsträckning enligt personal och skolläda.

Personalresurserna

Skolan har innevarande läsår totalt 40 medarbetare, varav ett 30-tal är lärare med ansvar för undervisning. Alla som arbetar med undervisning är utbildade pedagoger, men vissa saknar adekvat utbildning för ämnet. Fritidspersonalen har, förutom att de deltar i grundskolans klasser tillsammans med klassläraren, även egna lektioner i till exempel idrott och hälsa samt bild.

Lärartätheten är enligt skolans egen statistik 7,7 lärare per 100 elever. Klasserna delas ofta i mindre grupper för olika undervisningsmoment. Personal och skolledning anser att resurstillgången är för låg för att fullt ut tillgodose elever i behov av särskilt stöd, inte minst för elever med annat modersmål än svenska.

Kompetensutvecklingen styrs av kommunens, skolans och individens behov. Kompetensutvecklingsplan för läsåret 2005/06 finns. Det finns utrymme både för individuell kompetensutveckling och gemensam fortbildning. Arbete med arbetsplan, utvärdering och arbete med individuella utvecklingsplaner är exempel på skolövergripande kompetensutveckling. Rektorerna har medarbetarsamtal där personalens behov av kompetensutveckling diskuteras. En av rektorerna håller just på att avsluta den statliga rektorsutbildningen.

Materiella resurser

Lokalerna är ändamålsenliga och av god kvalitet. Undervisningen i idrott och hälsa sker i Sporthushallen cirka tio minuters promenad från skolan. Utemiljön måste också bedömas som god med möjligheter till lek och bollspel och med närhet till skogen.

Kvaliteten och tillgången på läromedel är god enligt inspektörernas iakttagelser vid lektionsbesök och bekräftas av intervjuade arbetslag och elever.

Sammanfattning

Verksamheten vid Ersdungens skola har goda förutsättningar att nå en hög kvalitet i sin verksamhet. Tillgången till lärare med utbildning för den aktuella undervisningen och till personal i övrigt är god. De materiella förutsättningarna är i allmänhet goda. Inspektörerna bedömer att skolan i stort sett tillgodoser elevernas rätt till utbildning, men att det råder brister och oklarheter när det gäller språkval, elevens val och den garanterade undervisningstiden.

Datum
2006-06-12

Ort
Umeå

Ola Dahlgren
AnnaCarin Nilsson